

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลชัย รัตนสกาวงศ์. ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับดุลพินิจฝ่ายปกครองของประเทศไทย
วารสารรัฐเยอรมัน. บทบัณฑิตย 42 (2529) : 61.

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และทางการเมือง.

กุลพล พลวัน. เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในการแสวงหาข่าวสาร. วารสารอัยการ
32 (ตุลาคม 2518) : 15.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. เอกสารประกอบการสอนกฎหมายมหาชนเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท, 2541. (อัดสำเนา)

ขุนประเสริฐสุภมาตรา. กฎหมายปกครอง. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และ
การเมือง, 2478.

คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนุญ. สรุปผลการประชุมการยกย่องรัฐธรรมนุญของคณะทำงาน
คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนุญ. 17-20 เมษายน 2540. หน้า 25. ณ โรงแรม
อิมพีเรียล ควีนส์ปาร์ค.

คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. สิทธิ
มนุษยชนของสหประชาชาติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์ปริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด,
2531.

คึกฤทธิ์ ปราโมช. สังคมสมัยอยุธยา. ในประวัติศาสตร์และการเมือง หนังสืออ่านประกอบพื้น
ฐานอารยธรรมไทย กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. การปรับปรุงองค์การภาครัฐ : การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจ
หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทกราฟฟิคฟอรั
แมท (ไทยแลนด์) จำกัด, 2540.

ชัชฌา บุญยรัตพันธุ์. อนุสัญญาว่าด้วยเด็ก : ผลกระทบต่อประเทศไทย. วิทยา
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2536.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, 2517.

ทองใบ ทองเปาด์. วิเคราะห์พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้ำหึงและเด็กหึง พ.ศ. 2471.

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการค้ำหึงและ
เด็กหึงระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

- ธีระ สุธีวรางกูร. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง. วารสารนิติศาสตร์ 29 (ธันวาคม 2542) : 585.
- นิจ ญิฐชีระนันท์. ข่าวสารสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, 2515.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. บริการสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นิติธรรม, 2541.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.
- บรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ ขอตระกูลพิสุทธี. หลักความได้สัดส่วนตามหลักกฎหมายของเยอรมันและฝรั่งเศส. วารสารศาลรัฐธรรมนูญ 1 (พฤษภาคม - สิงหาคม, 2542) : 40.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ. พิมพ์ครั้งแรก กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2536.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ระบบการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐ. แนวหน้า. (27 สิงหาคม 2536) : 7.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง. รายงานการวิจัยเสนอคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (ค.พ.ป.). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย, 2538.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี. พิมพ์ครั้งแรก กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- ประยูร กาญจนดุล. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง 1789.
- ดุสิตี ทิพทัส และมานพ พงศทัต. บ้านในกรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- พงษ์ พิณิจ. โลกของชาวบ้าน : สิทธิของกะเทย. วารสารเศรษฐกิจ 2 (กันยายน 2522) : 9.
- พระราชกำหนดกำหนดเขตหวงห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2487.
- พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. 2499.
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495.

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523.

พระราชบัญญัติการขนส่ง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530.

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534.

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538.

พนัส ทัศนียานนท์. "สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของชนชาวไทย," วารสารนิติศาสตร์ 11 (2523) : 443.

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 14. 8 กรกฎาคม 2540.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 มาตรา 31.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517.

รัฐธรรมนูญนานาชาติ แปลโดย เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2517.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1958. แปลโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ 25

มิถุนายน ค.ศ. 1992 หมวด 15 โดยรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมลงวันที่ 27

กรกฎาคม ค.ศ. 1993 แปลจาก Constitution de la Republique Francaise du 4

October 1958 โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2541.

วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2538.

วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2543.

วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. รายงานการวิจัยโดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (อัดสำเนา)

วิษณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2530.

- วิภาวรรณ ตุลยานนท์. ประชาธิปไตยในอเมริกา เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้ว การพิมพ์, 2522.
- วิภาวรรณ ตุลยานนท์. (แปล) เจตนารมณ์ของกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ศักดิ์ ไทยวัฒน์. กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้ง. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2504.
- สมบัติ จันทรวงศ์. 200 ปี รัฐธรรมนูญอเมริกัน อดีต ปัจจุบันและอนาคตของมหาชนรัฐประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรตติ้ง, 2531.
- สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน สถาบันพิทักษ์และพัฒนาสิทธิมนุษยชน มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท. เอกสารประกอบการสัมมนา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน : ในฐานะกลไกในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน. 1-2 ตุลาคม 2541 เสนอที่ โรงแรมสยามซิตี้. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- สุทิน นพเกตุ. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : กลไกคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยเจริญการพิมพ์, 2542.
- เสนีย์ ปราโมช. กฎหมายสมัยอยุธยา พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิwap, 2510.
- เสนีย์ ปราโมช. ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร : ศิริมิตรการพิมพ์, 2515.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส แปลจาก Constitution De La Republique Francaise Du 4 October 1958 พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- หลวงสิทธิสยามการ. สัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าขายระหว่างสยามกับต่างประเทศ. ในอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ หลวงสิทธิสยามการ. 20 พฤษภาคม 2506.
- หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2511) เรียงมาตราและคำอธิบายรัฐธรรมนูญทั่วไปโดยย่อ. พระนคร : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, 2511.
- หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511. พระนคร : นำชัยการพิมพ์, 2512.
- หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ... เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ... สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (จัดสำเนา).

- หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512. (จัดสำเนา)
- อมร จันทรสมนุรณ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512. (จัดสำเนา)
- อมร จันทรสมนุรณ. การปฏิรูปการเมือง คอนสติติวชันแนลลิสม์ (Constitutionalism) ทางออกของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, ม.ป.ท.
- เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายผังเมืองพร้อมด้วยพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 และกฎหมายประกอบ พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.
- อุกฤษ มงคลนาวิน. ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน. บทบัญญัติ 32 (ตุลาคม 2518) : 15.
- อุดม เขยกิจวงศ์. การเมืองในประวัติศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2517.

ภาษาอังกฤษ

Bell John , Boyron Sophie , and Whittaker Simon. Principles of French Law. Oxford University Press Published in The United States by Oxford University Press Inc., New York, 1998.

Billot. Traite de l' extradition. 38,39 Harvard Research : Extradition, 1874.

Bleckmann Albert, Staatsrecht II. Die Grundrecht. 4 Aufl, 1979. S.2 ; อ้างถึงใน บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

Burdeau. Libertes Publiques. อ้างใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.

Forsythe David P. Human Rights and Foreign Policy. St. Martin's Press New York, Frist published in the United State of America in 1989. Printed in the people's Republic of China.

Francoise THIBAUT. Maitre de Conferences a l'Universite de Paris XI LIBERTES PUBLIQUES cd LES COURS DE DROIT.

Free Movement of Persons Within The European Union จาก [http : // www. europa. eu. int](http://www.europa.eu.int) 5 มกราคม 2544.

[http : // www. dtcp. go. th](http://www.dtcp.go.th) ของกรมการผังเมือง 8 ตุลาคม 2543.

[http : // www. ghgcorp. com](http://www.ghgcorp.com) ; Constitution of 1875, Article 4 Adopted Nov 6, 1928., Amended November 6, 1979, 10 เมษายน 2542.

[http : // www. ghgcorp. com](http://www.ghgcorp.com) ; Constitution of texas, Article 10 Amended November 4, 1890, 11 เมษายน 2542.

[http : // www. ghgcorp. com](http://www.ghgcorp.com) ; Constitution of Kansas, Article 15, 11 เมษายน 2542.

[http : // www. info. juridicas. unam. mx /cnsinfo/ indice. htm](http://www.info.juridicas.unam.mx/cnsinfo/indice.htm) ; Constitution of Mexico จาก Instituto de Investigaciones Juridicas de la Universidad Nacional Autonoma de Mexico 10 มีนาคม 2543.

[http : // www. ins. usdoj. gov](http://www.ins.usdoj.gov) 19 สิงหาคม 2542.

[http : // www. leginfo. ca. gov](http://www.leginfo.ca.gov) ; Constitution of California, Article 12 19 สิงหาคม 2542.

[http : // www. leginfo. mm. us](http://www.leginfo.mm.us) ., Constitution of Minnesota, Article 14 13 เมษายน 2542.

[http : // www. nt. gov. au /](http://www.nt.gov.au) จาก The Commonwealth of Australia Act 23 August 1999.

- http : // www. siu edu/offices/ lawlib/ chinalaw/ ; Constitution of China Created and maintained by Wei Luo at the University of Sourthern Illinois 8 กุมภาพันธ์ 2542.
- http : // www. softlex. es/ ler/legisla. htm ; Texts of laws and conventions in Spanish 10 มีนาคม 2543.
- http : // www. 3 state, id. us
- http : // www. state. gov/ 19 สิงหาคม 2542.
- http : // www. usa. or th ของหน่วยงานสถานทูตอเมริกัน ประจำประเทศไทย 8 สิงหาคม 2542.
- http : // users. deltanet. com / wcassidy/ vietnam/ areport. html link to full-text primary materials, other Vietnam law links, law firms in Vietman. 12 กุมภาพันธ์ 2542
- http : // www. win. net/ iran/ ; Constitution of Iran 23 สิงหาคม 2542.
- Kelsen Hans. Principle of International Law. Second editic revised and edited by Robert M. Tucker.
- Malberg Carre de . Contribution A La Theorie Generale de L' Etat. Tome I, Paris Sirey, 1920.
- Michael James. Privacy and Human Rights. UNESCO Publishing Published jointly by the United Nations, Printed and Lound in Great Britain by Biddles Ltd, 1994. ; Guildford and King' Slynn.
- Locke John. Two Treatises of Government. ed. Mark Goldie. Gvernsey, C.I. : The Gremsey Press Co. Ltd., 1993.
- Lockhart William B. Kamisar Yale and Choper Jesse H. The American Constitution cases and Materials. St. Paul, Minn, West Publishing Co. 1964. Minneapolis, Minnesota August, 1964.
- Long M., Weil P., Braibant G. Les Grands arrets de la Jurisprudence Administrative 7e edition, Paris, Sirey, 1978. อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2543.
- Pieroth/Schlink. Grundrechte-Staatsrecht II. 9 Aufl., S. 21. ; Duering, in Maunz / Duering, Art 19, Abs. III, Rdnr. 29.; อ้างถึงใน บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

- Pleasant Samuel A. Merrill Studies of American Documents 2 The Bill of Rights
 Charles E. Merrill Book, Inc., Columbus, Ohio, Printed in the United States of
 America.
- Stassinopoulos Michel. Traite des actes Administratifs. Paris L.G.D.J., 1973. อ้างถึงใน
 วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : สำนัก
 พิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2538.
- Stem Klaus. Das Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland. Band III/2
 Allgemeine Lehren der Grundrechte, Muenchen 1994. S. 302 อ้างถึงใน
 บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐ
 ธรรมนูญ พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.
- The Constitution of the Islamic Republic of Iran แปลโดย ไบนาน อรุณรังษี. กรุงเทพมหานคร
 : โรงพิมพ์ศูนย์วัฒนธรรมสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ประจำ
 กรุงเทพมหานคร.
- U.S. Department of State. Country Reports on Human Rights Practice. 1999. Released
 by the Bureau of Democracy. Human Rights and Labor. 2000.
- Weatheril Stephen and Beaumont Paul. E.C.Law Published by Penguin Group Frist
 Published : Printed in England by Clays Ltd, St Ives plc, 1993.

ภาคผนวก

รัฐธรรมนูญของต่างประเทศที่บัญญัติเกี่ยวกับการรับรองสิทธิและเสรีภาพในการเดินทาง และการเลือกถิ่นที่อยู่

ประเทศออสเตรเลีย

The Commonwealth of Australia Act ประกาศใช้เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม ค.ศ. 1900 ตามคำแนะนำและยินยอมของสภานางกับสภาสามัญ ที่ได้ประชุมร่วมกันเป็นรัฐสภาและอาศัยอำนาจของรัฐสภาให้เรียกรัฐธรรมนูญของออสเตรเลียว่าพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งออสเตรเลีย โดยที่พระราชบัญญัติฉบับนี้และบรรดากฎหมายที่รัฐสภาออสเตรเลียเป็นผู้ออกยอมใช้บังคับแก่ศาลยุติธรรม ผู้พิพากษาและประชาชนของทุกมลรัฐกับทุกดินแดนของออสเตรเลีย โดยไม่ต้องคำนึงว่ากฎหมายของมลรัฐจะได้บัญญัติไว้อย่างไร และเมื่อได้ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้แล้ว พระราชบัญญัติเขตแดน (Colonial Boundaries Act 1895) ก็จะไม่มีผลใช้บังคับในดินแดนที่ไม่มีฐานะเป็นมลรัฐของออสเตรเลีย รัฐธรรมนูญออสเตรเลียหรือพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งออสเตรเลีย ให้รัฐสภามีอำนาจในการออกกฎหมายเพื่อความสงบ ความเรียบร้อย และการปกครองที่ดีของประเทศออสเตรเลียในหลาย ๆ เรื่อง แต่ในที่นี้ผู้เขียนจะขอกล่าวเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ของประชาชน ตลอดจนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเช่น การให้สิทธิและคนต่างด้าวในการเดินทางเข้ามาและออกจากประเทศที่ตนมีได้มีสัญชาติ การเนรเทศ การลี้ภัย หรือการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้นเท่านั้น ซึ่งในหมวด 5 เป็นเรื่องของอำนาจของรัฐสภา ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ รัฐสภาของออสเตรเลียซึ่งก็คือ รัฐสภาสหพันธ์เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ รัฐสภาสหพันธ์จะประกอบไปด้วยพระมหากษัตริย์ สภาเซเนตและสภาผู้แทน รวมเรียกว่า รัฐสภาของออสเตรเลีย (The Parliament of the Commonwealth) ซึ่งมีอำนาจในการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องการโอนสัญชาติและคนต่างด้าว กฎหมายตรวจคนเข้าเมืองและคนออกไปต่างประเทศและกฎหมายเกี่ยวกับรับนักโทษเข้ามาในประเทศ เป็นต้น และหากมีกฎหมายของมลรัฐขัดต่อกฎหมายของออสเตรเลีย กฎหมายของออสเตรเลียมีผลใช้บังคับและกฎหมายของมลรัฐย่อมเป็นโมฆะเฉพาะส่วนที่ขัดแย้งกับกฎหมายของออสเตรเลียเท่านั้น นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลีย ยังมีบทบัญญัติในการให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนของประเทศตนอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติจากการมีภูมิลำเนาต่างมลรัฐกันด้วย กล่าวคือ พสกนิกรของพระมหากษัตริย์มีภูมิลำเนาอยู่ในมลรัฐหนึ่ง จะต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติหรือจำกัดสิทธิในอีกมลรัฐหนึ่ง อย่างที่ไม่ควรในฐานะที่เป็นพสกนิกรของพระมหากษัตริย์ที่มีภูมิลำเนาอีกมลรัฐหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศออสเตรเลียจะมีหลายมลรัฐ แต่การเคารพในกฎหมายต้องเป็นหนึ่งเดียวกัน ดังเช่น บทบัญญัติข้อ 118 ที่ว่า “ทั่วดินแดนของออสเตรเลีย พึงให้ความเคารพและความเชื่อมั่นในกฎหมายกฤษฎีกา และระเบียบแบบแผนตลอดจนการพิจารณาพิพากษารรคดีของทุกมลรัฐ และข้อ 120 ที่ว่า “มลรัฐต้องกำหนดวิธีการควบคุมบุคคลที่ถูกกล่าวหาหรือต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดกฎหมายของออสเตรเลีย รวมทั้งวิธีการลงอาญาแก่ผู้ต้องอาญาตามคำพิพากษาและรัฐสภาออสเตรเลียอาจออกกฎหมายรับรองวิธีการดังกล่าวก็ได้จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญแก่เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ของประชาชน รวมทั้งให้สิทธิแก่คนต่างชาติในเรื่องดังกล่าวด้วย

การกระทำทางบริหารของออสเตรเลีย เป็นอำนาจของพระมหากษัตริย์ และผู้ว่าราชการเป็นผู้ใช้อำนาจนี้ในฐานะผู้แทนพระองค์ และอำนาจนี้ครอบคลุมถึงการปฏิบัติตามและรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายของออสเตรเลีย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หากมีความจำเป็นในการที่จะต้องจำกัดหรือกระทำการใดกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพบางประการของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจให้อำนาจในการดังกล่าวฝ่ายบริหารเป็นผู้ใช้อำนาจ ดังจะเห็นได้จากข้อ 70 ที่ว่า “บรรดากิจการที่ภายใต้รัฐธรรมนูญนี้ต้องโอนเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารของออสเตรเลียนั้น บรรดาอำนาจและหน้าที่ในขณะที่สถาปนาออสเตรเลียเป็นของผู้ว่าการอาณานิคมหรือของผู้ว่าการอาณานิคมตามคำแนะนำของสภาบริหารหรือขององค์การใดของอาณานิคมนั้น ให้โอนเป็นของผู้ว่าราชการหรือของผู้ว่าราชการกับสภาหรือองค์การอื่นใดของรัฐบาลของออสเตรเลียแล้วแต่กรณี”

การกระทำทางตุลาการ ของออสเตรเลียเป็นของศาลสูงของสหพันธ์ศาลหนึ่งที่ชื่อว่าศาลสูงของออสเตรเลีย (High Court of Australia) และศาลอื่นของสหพันธ์ที่รัฐสภาจะได้จัดตั้งขึ้นรวมทั้งศาลอื่นที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดกฎหมายสหพันธ์ ศาลสูงประกอบด้วยประธานศาล (Chief Justice) 1 นาย และผู้พิพากษาศาลสูงอื่น ๆ อีกไม่น้อยกว่า 2 นาย ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

แต่อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจตุลาการของออสเตรเลียนั้นดูเหมือนว่าจะไม่เป็นอิสระเท่าที่ควร เพราะจะสังเกตได้จากข้อ 73 ที่ว่า “โดยมีข้อยกเว้นและตามวิธีการที่รัฐสภาจะได้กำหนดศาลสูงมีอำนาจพิจารณาเรื่องราวอุทธรณ์คำพิพากษา กฤษฎีกา คำสั่งหรือคำตัดสินลงโทษ . . .” ในวรรคสุดท้ายที่ว่า “จนกว่ารัฐสภาจะกำหนดเป็นอย่างอื่น ให้นำเงื่อนไขและข้อจำกัดในการยื่นฎีกาของศาลฎีกาของมลรัฐมาใช้ในการยื่นฎีกาของศาลฎีกาของมลรัฐต่อศาลสูงโดยอนุโลม” และข้อ 74 ที่ว่า การ

ยื่นฎีกาต่อพระมหากษัตริย์กับสภาจะกระทำไม่ได้ในกรณีที่ฎีกาปัญหาใดก็ตามที่เป็นการฎีกาคำพิพากษาของศาลสูงในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจทางรัฐธรรมนูญของออสเตรเลีย และของมลรัฐหนึ่งหรือของหลายมลรัฐ และขอบเขตอำนาจทางรัฐธรรมนูญของมลรัฐสองมลรัฐหรือมากกว่าสองมลรัฐขึ้นไป เว้นไว้แต่ศาลสูงจะได้รับการร้องว่า ควรจะได้เสนอปัญหานี้ให้พระมหากษัตริย์กับสภาวินิจฉัย วรรคสองที่ว่า ศาลสูงอาจรับรองเช่นนี้ได้ ก็ต่อเมื่อมีเหตุผลพิเศษที่จะต้องขอคำวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์กับสภา และในกรณีนี้พระมหากษัตริย์กับสภามีอำนาจพิจารณาปัญหาแต่ผู้เดียวเท่านั้น และวรรคสุดท้ายที่ว่า เว้นไว้แต่ที่กำหนดไว้ในบทนี้ รัฐธรรมนูญนี้ไม่ขัดขวางพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะโปรดเกล้าฯ ให้ยื่นฎีกาได้โดยตรงต่อพระมหากษัตริย์กับสภา โดยไม่ต้องฎีกาต่อศาลสูง รัฐสภาอาจบัญญัติกฎหมายกำหนดเรื่องที่จะทรงใช้พระราชอำนาจดังกล่าวนี้ได้ และผู้ว่าราชการการต้องทูลเกล้าฯ ถวายร่างกฎหมายนี้ต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงวินิจฉัย

และในเรื่องของการลงโทษผู้กระทำความผิดของประเทศออสเตรเลียมีบทบัญญัติหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะคล้ายกับแนวความคิดของประเทศฝรั่งเศสในเรื่องที่ไม่สนับสนุนการส่งผู้กระทำความผิดไปลงโทษในรัฐอื่นที่ร้องขอ คือ บทบัญญัติข้อ 80 ที่ว่า “การพิจารณาข้อกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดกฎหมายสหพันธรัฐนั้น เป็นอำนาจของคณะลูกขุน และการพิจารณาดังกล่าวนี้ต้องกระทำในมลรัฐที่ได้กระทำความผิดนั้น และหากไม่ได้กระทำความผิดในเขตมลรัฐใดก็ให้ดำเนินการพิจารณา ณ ที่ที่รัฐสภากำหนด

ประเทศสาธารณรัฐจีน

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐจีน ได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมอำนาจแห่งรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชน เพื่อเป็นการประกันความสงบเรียบร้อยแห่งรัฐ และส่งเสริมสวัสดิภาพของปวงชน บุคคลที่มีสัญชาติจีนย่อมมีฐานะเป็นพลเมืองจีนตามกฎหมาย (มาตรา 3) และบุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานและในการเปลี่ยนเคหสถาน (มาตรา 10) จึงเป็นที่เห็นได้ว่า พลเมืองจีนมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ได้อย่างอิสระ และไม่อาจถูกจำกัดได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 23 ซึ่งกล่าวว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทำไม่ได้ เว้นไว้แต่จะเป็นการจำเป็นเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อป้องกันวิกฤตการณ์ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของปวงชน” ซึ่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของปวงชนย่อมย่อมได้รับการคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้รัฐบาลกลางของประเทศ ยังมีอำนาจออกกฎหมาย

และบริหารกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบิน การทาง การรถไฟของรัฐ การเดินเรือ บริการไปรษณีย์และโทรเลข ซึ่งถือได้ว่ารัฐบาลสนับสนุนให้มีการเดินทางที่สะดวกเป็นระบบและอาจมอบหมายอำนาจในการบริหารให้แก่จังหวัดหรืออำเภอ ในกิจการคมนาคมทางน้ำทางบกและการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับสองจังหวัด หรือกว่านั้นขึ้นไป การสำมะโนครัวและการรวบรวมสถิติเกี่ยวกับประชากรทั่วประเทศ รวมถึงการเข้าเมืองหรือการออกไปต่างประเทศ แต่ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องไม่ออกข้อบังคับใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งหากมีข้อบังคับใดที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญก็จะเป็นโมฆะ หากสภาตุลาการมีความเห็นเช่นนั้นและในกรณีที่มีการสงสัยว่ากฎข้อบังคับของจังหวัดกับกฎหมายของชาติ ขัดกันหรือไม่ ให้สภาตุลาการเป็นผู้มีอำนาจตีความ

แม้ประเทศจีนจะไม่ได้บัญญัติชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการให้เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่หรือเสรีภาพในการเดินทาง แต่เมื่อดูจากนโยบายต่างประเทศแล้วจะพบว่าประเทศจีนมีความต้องการมีสัมพันธภาพกับนานาประเทศ ดังบทบัญญัติ ที่ว่า นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐจีนมุ่งที่จะสถาปนาสัมพันธภาพฉันท์เพื่อนบ้านกับประเทศอื่นและเคารพสนธิสัญญาและกฎบัตรสหประชาชาติเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนจีนในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนความยุติธรรมระหว่างประเทศ (มาตรา 141) และรัฐพึงสนับสนุนการพัฒนา การคมนาคม ของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ในดินแดนที่ล่าหลังในด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดิน (มาตรา 169) และสำหรับชาวจีนที่อยู่ในต่างประเทศ รัฐก็ยังคงให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองแก่การพัฒนาวิสาหกิจของบุคคลเหล่านั้น (มาตรา 151)

ต่อมา โดยการนำของพรรคคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะจากการปฏิวัติต่อสู้กับลัทธิเจ้าขุนมูลนายและลัทธินายทุนของข้าราชการและสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนและได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 1954 โดยที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรัฐประชาธิปไตย ประชาชนที่มีชนกรรมมาชีพเป็นผู้นำและมีพื้นฐานอยู่ที่ความจงรักภักดีของชาวนาและกรรมกรในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นหมวดหมู่เฉพาะในบทที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่มูลฐานของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ของประชาชนไว้เป็นการชัดแจ้ง ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า เสนอสถานของพลเมืองจีนเป็นสิ่งที่ละเมิดไม่ได้และพลเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีเสรีภาพในการตั้งถิ่นฐานและมีเสรีภาพในการย้ายถิ่นฐาน จากกฎหมายนี้แสดงให้เห็นว่าแม้ประเทศจีนจะมีความเป็นประชาธิปไตยยังไม่สมบูรณ์ แต่ก็เฉพาะเรื่องทางการเมือง แต่ในเรื่องของการให้สิทธิขั้นพื้นฐานแล้วประเทศจีนก็ให้ความสำคัญ

หรืออาจกล่าวได้อีกว่า เสรีภาพในการตั้งถิ่นฐานและการเลือกถิ่นที่อยู่เป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนและยังได้รับการรับรองภายใต้กฎหมายอีกด้วย

นอกจากนี้ แม้แต่ประชาชนจีนที่พำนักอยู่ในต่างประเทศก็ยังได้รับความคุ้มครองจากรัฐดังที่กล่าวไว้ว่า “สาธารณรัฐประชาชนจีนคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ที่สมควรของชาวจีนที่พำนักอยู่ในต่างประเทศ” (มาตรา 98) และยังให้สิทธิลี้ภัยแก่คนต่างประเทศที่ร้องขอว่ากระทำความผิดตามที่สาธารณรัฐจีนได้กำหนดไว้ ดังที่มีกฎหมายกำหนดว่า “สาธารณรัฐประชาชนจีนให้สิทธิลี้ภัยแก่คนต่างประเทศที่ร้องขอว่าได้กระทำการส่งเสริมความพยายามที่ชอบหรือได้เข้ามีส่วนร่วมในขบวนการสันติภาพหรือได้ดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์”

ประเทศอิหร่าน

กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับเพิ่มเติม ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 1907 แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1925 และ 1957 บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญอิหร่านฉบับวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 1906 เพิ่มเติม ค.ศ. 1957 ตามความของกฎหมายหลักฉบับวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1906 ที่ประกาศใช้โดยพระเจ้าซาร์ ซึ่งในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับเพิ่มเติมของอิหร่านนี้ มีหมวดสิทธิของประชาชนชาวอิหร่านไว้เฉพาะเช่นกัน จึงทำให้เห็นว่าอิหร่านเป็นอีกประเทศที่มีการพัฒนาด้านจิตใจและความคิดประเทศหนึ่งและสิทธิและเสรีภาพของชาวอิหร่านที่เกี่ยวกับการให้เสรีภาพแก่ประชาชนในเรื่องการเดินทางและการอยู่อาศัย ก็มีปรากฏให้เห็นในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กล่าวคือให้สิทธิแก่ประชาชนทุกคนที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในอิหร่าน ดังที่กล่าวไว้ว่าบุคคลที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในอิหร่านมีสิทธิเท่าเทียมกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองจากการกระทำใด ๆ ที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพ (มาตรา 8, 9) นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติห้ามมิให้เนรเทศ หรือห้ามหรือบังคับให้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ที่ใดที่หนึ่งแก่ผู้ที่มีสัญชาติอิหร่าน เว้นแต่กรณีที่มีการกำหนดไว้แน่นอนในกฎหมาย (มาตรา 14) ต่อมาวันที่ 10 และ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1978 ซึ่งเป็นวันที่มีการล้มเลิกระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ระบบการปกครองแบบทรวาซีย์ภายในประเทศ และการครอบครองของต่างชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านซึ่งแสดงออกถึงความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ในสังคม และที่ขาดเสียมิได้คือ การบัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ ซึ่งจะเห็นได้จากการต่อสู้ของประชาชนในการให้บรรลุถึงผลสำเร็จในการเรียกร้อง “เอกราช เสรีภาพ และรัฐบาลอิสลาม” และการขจัดออกซึ่งความสัมพันธ์

ในทุกรูปแบบของพวกอภิมาหาอำนาจ และเรื่องของเสรีภาพ อิศรภาพ เอกภาพ และศักดิ์ศรีเหนือพรมแดนของประเทศเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การรักษาไว้ซึ่งสิ่งนี้คือ ความรับผิดชอบของรัฐบาลและของประชาชนแห่งชาติอิหร่านทุกคน ไม่มีบุคคลใดหรือคนกลุ่มใด และไม่มีอำนาจใดที่จะมีสิทธิทำการละเมิดเอกราชทางการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจหรือการทหารและหรือศักดิ์ศรีเหนือพรมแดนแห่งอิหร่าน ซึ่งการนำไปใช้อย่างผิดพลาดโดยอ้างเรื่องเสรีภาพ และไม่มีอำนาจใดที่จะมีสิทธิปฏิเสธเสรีภาพต่าง ๆ ตามกฎหมายภายใต้ข้ออ้างเรื่องการปกป้องเอกราชและศักดิ์ศรีเหนือพรมแดนแห่งชาติ แม้ว่าจะโดยกระทำในรูปของการออกพระราชบัญญัติเป็นดับทกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ใด ๆ ก็ตาม (มาตรา 9) แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะไม่ได้รับบัญญัติเรื่องเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ของประชาชน (ชาวอิหร่าน) ไว้โดยตรง แต่จะสังเกตเห็นได้ว่า มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่เรื่องดังกล่าวไว้บ้างพอสมควรว่า "เกียรติยศ ชีวิต ทรัพย์สิน สิทธิต่าง ๆ เสน่ห์สถาน และอาชีพของประชาชนเป็นสิ่งที่ล่วงละเมิดมิได้ นอกเสียจากที่กฎหมายได้ระบุนำมาใช้เป็นอย่างอื่น" (มาตรา 22) หรือแม้แต่การให้สิทธิแก่บุคคลทุกคนที่จะได้รับหลักประกันในสังคมหรือในรูปแบบอื่น ๆ ของสวัสดิภาพที่มั่นคง สำหรับผู้ที่อยู่ในสภาพของผู้เดินทางซึ่งรัฐบาลจะต้องจัดเตรียมหลักประกันและให้การพิทักษ์ทางด้านเศรษฐกิจแก่บุคคลและพลเมืองทุก ๆ คนของประเทศให้เป็นไปตามกฎหมายและโดยการนำเงินงบประมาณรายรับของประเทศมาจัดสรรใช้เพื่อการดังกล่าว (มาตรา 29) ซึ่งค่อนข้างเป็นบทบัญญัติที่แปลกพอสมควรในการให้สิทธิดังกล่าวแก่ผู้ที่อยู่ในสภาพของผู้เดินทาง แต่ก็ยังเป็นบทกฎหมายที่เห็นว่ารัฐสนับสนุนให้มีอิสระในการเดินทางไปมาตามความพอใจ โดยยังได้รับความคุ้มครองจากรัฐบาลอีกด้วย

การมีเคสสถานอันเหมาะสม เป็นสิทธิของบุคคลแต่ละคนและเป็นสิทธิของครอบครัวชาวอิหร่านทุกครอบครัว รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะต้องให้โอกาสแก่บุคคลผู้ซึ่งอยู่ในสภาพที่จำเป็นรีบด่วนกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาผู้ใช้แรงงานและชาวชนบทตามหมู่บ้านต่าง ๆ (มาตรา 31) และมาตรการในการลงโทษโดยการเนรเทศก็ไม่สามารถใช้ในประเศนี้ได้เพราะยึดหลักที่ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ เพราะฉะนั้นหากจะให้มีมาตรการลงโทษด้วยวิธีดังกล่าว ก็ย่อมเป็นการกระทบต่อเสรีภาพ "บุคคลไม่อาจถูกส่งเนรเทศออกจากสถานที่พำนักหรือไม่อาจจะถูกกีดกันมิให้อาศัยอยู่ในสถานที่ที่บุคคลนั้น ๆ เลือกแล้ว หรือบุคคลไม่อาจจะถูกบีบบังคับให้อาศัยอยู่ในสถานที่ใด ๆ ได้ เว้นแต่ในกรณีนั้น ๆ จะได้ถูกกำหนดไว้โดยกฎหมายเท่านั้น" (มาตรา 33)

นอกจากนี้ยังมีอีกกรณีที่แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัย ดังที่บัญญัติไว้ในภาคสี่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และกิจการทางด้านการคลัง มาตรา 43 ว่า “เพื่อที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชทางด้านเศรษฐกิจของสังคมและเพื่อที่จะลดล้างความยากจนและทำการปลดปล่อยสภาพที่แร้นแค้นให้หมดไป ตลอดทั้งเพื่อการสนองตอบความต้องการของมนุษย์ ในวิถีทางแห่งความเจริญเติบโต ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อทำการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของบุคคล ฉะนั้นเศรษฐกิจของสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านจึงวางอยู่บนมาตรการดังต่อไปนี้

1. ทำการจัดหาสิ่งซึ่งจำเป็นที่สุด เป็นต้นว่า อาคารบ้านเรือน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สาธารณสุข การบำบัดทางการแพทย์ . . .
2. . . .

๒๑๙

มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับคนต่างชาติที่สามารถลี้ภัยเข้ามาภายในประเทศ ได้มีการบัญญัติไว้ แต่ทั้งนี้ก็ยังมิมีบางกรณีที่ห้ามมิให้มีการลี้ภัย คือ กรณีที่บุคคลผู้ลี้ภัยได้กระทำความผิดซึ่งเป็นที่รู้กันแล้วว่าเป็นผู้ทรยศและเป็นอาชญากรตามกฎหมายของประเทศนี้

อำนาจสูงสุด 3 อำนาจในสาธารณรัฐอิสลาม คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และ อำนาจตุลาการ ซึ่งอำนาจเหล่านี้ถูกดำเนินการไปภายใต้การควบคุมและตรวจสอบของผู้นำทางศาสนาให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งมาตรการของรัฐธรรมนุญ ซึ่งอำนาจทั้งสามเหล่านี้ต่างเป็นอิสระต่อกัน และมีประธานาธิบดีเป็นตัวเชื่อมระหว่างอำนาจนั้นทั้งหมด ซึ่งอำนาจนิติบัญญัตินั้นรัฐสภาอิสลามเป็นผู้ใช้อำนาจโดยสามารถออกกฎหมายต่าง ๆ ได้ในทุก ๆ เรื่องที่อยู่ภายในขอบเขตของหลักนิติศาสตร์ แต่ทั้งนี้รัฐสภาอิสลามไม่สามารถผ่านกฎหมายใด ๆ ที่ขัดแย้งและละเมิดกับหลักการและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนุญ นอกจากนี้หากมีเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้น รัฐบาลมีอำนาจกระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพ รวมทั้งเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ของประชาชน ดังที่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่า “การประกาศกฎอัยการศึกเป็นที่ต้องห้าม ในภาวะสงครามหรือสถานการณ์ฉุกเฉินใด ๆ รัฐบาลมีสิทธิและอำนาจที่จะสร้างการจำกัดชั่วคราวเป็นพิเศษขึ้นมาได้ภายใต้การพิจารณาอนุมัติของรัฐบาลอิสลาม แต่ช่วงเวลาของการจำกัดตามกฎหมายนั้นต้องไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม หากมีกฎหมายหรือการกระทำใดที่จะเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ศาลก็มีอำนาจบรรเทาได้ เพราะฝ่ายตุลาการซึ่งมีอำนาจอิสระมีทำหน้าที่ที่ส่งเสริมสนับสนุนสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ของประชาชน ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการที่ว่า มีหน้าที่ในการฟื้นฟูสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนและส่งเสริมความยุติธรรมตลอดทั้งเสรีภาพต่าง ๆ ตามกฎหมาย

ประเทศสาธารณรัฐอิรัก

รัฐธรรมนูญของอิรัก ประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 เมษายน 1964 แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 1964 และวันที่ 18 กันยายน ค.ศ. 1965 มีหมวดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในบทที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของประชาชนซึ่งได้มีการรับรองเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่หรือให้เสรีภาพในการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนโดยกล่าวว่า ชาวอิรักมีสิทธิที่จะตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนที่ใดก็ได้ และจะกำหนดให้ประชาชนตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในที่ใดที่หนึ่งไม่ได้เว้นไว้แต่กฎหมายจะกำหนดให้กระทำได้ (มาตรา 25) ห้ามมิให้มีการส่งตัวนักโทษการเมืองเป็นผู้ร้ายข้ามแดน (มาตรา 26) ซึ่งกฎหมายข้อนี้มีแนวความคิดคล้ายกับประเทศฝรั่งเศส สิทธิในเคหสถานได้รับความคุ้มครอง การเข้าไปในเคหสถานนั้นจะกระทำมิได้ เว้นไว้แต่ในกรณีและในลักษณะที่กฎหมายกำหนดไว้

ประเทศเนปาล

รัฐธรรมนูญเนปาล ประกาศใช้เมื่อ ค.ศ. 1962 มีรากฐานอยู่ในชีวิตของประชาชนโดยทั่วไปและเพื่อให้สอดคล้องกับความประสงค์ของชาติและประเพณีของชาติ และเป็นการเริ่มมาตรการร่วมมือของประชาชน ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีบัญญัติไว้ในบทที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ โดยกล่าวว่าการเสียไปซึ่งสิทธิในชีวิตหรือเสรีภาพในร่างกายของบุคคลต้องเป็นไปด้วยกฎหมาย (มาตรา 11 (1)) และบุคคลชาวเนปาลย่อมมีเสรีภาพที่จะย้ายหรือตั้งภูมิลำเนาในดินแดนของเนปาลได้ (มาตรา 11 (2) (ค)) และการเนรเทศบุคคลผู้เป็นพลเมืองจะกระทำมิได้ (มาตรา 12) ซึ่งก็เป็นเรื่องของสิทธิที่ไม่ต้องถูกเนรเทศ การกระทำอันใดที่จะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการจำกัดสิทธิมูลฐานเพื่อส่วนรวม คำว่า "เพื่อส่วนรวมนี้" มีเงื่อนไขการจำกัดอยู่ 9 ประการ ดังต่อไปนี้ เพื่อรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีกับรัฐต่างประเทศ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนหลายชั้นหรืออาชีพหรือหลายท้องถิ่น เพื่อรักษาความประพฤติอันดี อนามัย ความสะอาด ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและศีลธรรมของ

ประชาชน ผลประโยชน์ของผู้เยาว์และสตรี ป้องกันความยุ่งยากภายในประเทศหรือการรุกรานจากต่างประเทศ ป้องกันการหมิ่นประมาทศาลหรือการหมิ่นประมาทราชตริยา ปัญญัติ ป้องกันการพยายามบ่อนทำลายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอันใดที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนี้หรือเพื่อป้องกันความพยายามกระทำการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันนี้ นอกจากนี้ ยังให้อำนาจในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินซึ่งอำนาจในการจำกัดนี้เป็นของพระมหากษัตริย์

ประเทศสาธารณรัฐตุรกี

ประเทศสาธารณรัฐตุรกี เป็นประเทศหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยมีความประสงค์ที่จะสถาปนาระบบอบการปกครองโดยกฎหมายตามแบบประชาธิปไตย คุ่มครองและให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ ความเป็นเอกภาพของประเทศ ความยุติธรรมของสังคมและสวัสดิภาพและความรุ่งเรืองของเอกชนและสังคมส่วนรวม ในที่สุด เมื่อคณะปฏิวัติได้ทำการปฏิวัติจนเป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม ค.ศ. 1960 โดยได้ปราบล้างการกดขี่ของอำนาจที่มีชอบทางการเมือง โดยกระทำการขัดต่อหลักนิติธรรมและขัดต่อรัฐธรรมนูญ จนถึงขั้นประเทศตกอยู่ในสภาพที่ขาดกฎหมาย จนกลายมาเป็นรัฐชาตินิยม ประชาธิปไตย การปกครองประเทศอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนเช่นนานาอารยประเทศ และที่สำคัญมีพื้นฐานอยู่ที่สิทธิมนุษยชน สิทธิและหน้าที่มูลฐาน เป็นหมวดที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวตุรกี ซึ่งบัญญัติให้เอกชนทุกคนมีสิทธิที่จะมีสิทธิและเสรีภาพมูลฐานที่จะมีชีวิตอยู่เป็นมนุษย์ (ซึ่งถ้าเมื่อเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็คือ มาตรา 28 ที่ว่าบุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น . . .) ซึ่งจะมีการบีบบังคับ โยน หรือยกเลิกไม่ได้ (มาตรา 10 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐตุรกี)

ประเทศสาธารณรัฐตุรกีเป็นประเทศที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ที่น่าสนใจ ทำให้มองว่าประเทศนี้ให้ความสำคัญแก่การมีเสรีภาพในเรื่องดังกล่าว ดังที่ได้บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 18 บุคคลมีสิทธิที่จะเดินทางโดยเสรี การจำกัดเสรีภาพนี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยกฎหมาย หรือการรักษาความมั่นคงของชาติ หรือ เพื่อป้องกันโรคติดต่อเท่านั้น

บุคคลมีสิทธิที่จะตั้งถิ่นฐานในที่ที่ตนเลือกได้ การจำกัดเสรีภาพนี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยกฎหมาย หากมีความจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคง ของชาติ เพื่อป้องกันโรคติดต่อ เพื่อคุ้มครองสาธารณสมบัติและเพื่อให้ บรรลุถึงการพัฒนาทางสังคม ทางเศรษฐกิจและทางเกษตรกรรม

ประชาชนชาวตุรกีย่อมมีเสรีภาพที่จะออกจากประเทศ และกลับเข้า มาในตุรกีก็ได้ให้เป็นไปตามกฎหมาย

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ประเทศสาธารณรัฐตุรกีให้เสรีภาพในการเดินทาง และการเลือกถิ่นที่อยู่ไว้ชัดเจน โดยที่การจะจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ต้องเป็นไปโดยกฎหมายหรือเพื่อ รักษาความมั่นคงของชาติ เพื่อป้องกันโรคติดต่อ เพื่อคุ้มครองสาธารณภัย และเพื่อให้บรรลุถึงการ พัฒนาทางสังคม ทางเศรษฐกิจและทางเกษตรกรรมเท่านั้น ถ้ามิใช่เพราะเหตุดังกล่าวแล้วไม่อาจ กระทำการใดซึ่งถือเป็นการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวคล้ายกับรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หากแต่แตกต่างกันในเรื่องของเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่แสดงให้เห็นถึงการมีเสรีภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเสรีภาพในการเดินทางและ การเลือกถิ่นที่อยู่ ดังที่กล่าวว่าบุคคลมีสิทธิที่จะมีอิสระในชีวิตและจะถูกละเมิดมิได้ ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 15 แห่งรัฐธรรมนูญตุรกี

นอกจากนี้ ประเทศสาธารณรัฐตุรกียังให้เสรีภาพแก่พลเมืองชาวตุรกีในการเดินทางออก นอกประเทศ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในวรรคสองของมาตรา 65 ที่ว่า สนธิสัญญาว่าด้วยความ สัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทางการพาณิชย์ และทางวิชาการ และที่มีผลผูกมัดไม่เกินกว่าหนึ่งปี จะมีผล บังคับก็ต่อเมื่อได้มีการประกาศใช้แล้วแต่จะต้องไม่กระทบกระเทือนสถานภาพของบุคคลหรือสิทธิใน ทรัพย์สินของชาวตุรกีในต่างประเทศ

ประเทศคูเวต

รัฐธรรมนูญของคูเวตนี้ได้บัญญัติถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในตอนที่ 3 ว่า ด้วยสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่ อยู่ โดยห้ามมิให้มีการจำกัดการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนหรือเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่หรือเสรีภาพใน การเดินทาง เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย (มาตรา 31)

อย่างไรก็ตาม ยังมีกฎหมายที่ห้ามมิให้เนรเทศผู้มีสัญชาติคูเวตออกนอกประเทศ หรือกีดกันมิให้ผู้มีสัญชาติคูเวตเดินทางกลับเข้าประเทศ (มาตรา 28) ซึ่งจะเห็นได้ว่า พลเมืองชาวคูเวตมีเสรีภาพในการเดินทางเข้าและออกประเทศได้อย่างอิสระ การเนรเทศเป็นสิ่งต้องห้าม และนอกจากนี้ การมีอิสระในการเลือกถิ่นที่อยู่ก็เป็นเสรีภาพที่สำคัญ ดังที่มีการห้ามมิให้มีการละเมิดสิทธิในเคสสถาน ทั้งนี้การจะเข้าไปในเคสสถานของบุคคลหนึ่งบุคคลใดจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของก่อน เว้นแต่จะเป็นไปตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา 38) สำหรับมาตรการการส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือผู้ลี้ภัยทางการเมืองนั้นก็ไม่อาจกระทำได้ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า ประเทศคูเวตมีแนวความคิดเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส และประเทศสาธารณรัฐอิรักในเรื่องการไม่สนับสนุนการส่งคนข้ามแดนหรือผู้ลี้ภัยทางการเมือง

อย่างไรก็ดี สิทธิในร่างกายของบุคคล การเดินทางและการตั้งถิ่นฐานบ้านเมือง ที่ต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายนั้น จะมีผลผูกพันแต่โดยการออกกฎหมาย และหากมีความจำเป็นจะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนในขณะที่รัฐสภาไม่อยู่ในสมัยประชุมหรือมีการยุบสภา อามิรมีอำนาจออกกฎหมายที่มีผลบังคับเช่นกฎหมายได้ แต่ทั้งนี้จะขัดกับรัฐธรรมนูญไม่ได้หน้าที่ในการประกาศใช้กฎหมาย เป็นของอามิรกับรัฐสภามีมติเห็นชอบรวมกัน แล้วจึงสามารถประกาศใช้กฎหมายนั้น ๆ ได้ นอกจากนี้หากมีการกระทำใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้ว ศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังที่กล่าวไว้ว่า "เกียรติของอำนาจตุลาการ และความซื่อสัตย์ และความยุติธรรมของผู้พิพากษา เป็นรากฐานของการปกครองและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ" (มาตรา 162) และสิทธิในการฟ้องร้องคดีต่อศาลเป็นสิทธิของประชาชนทุกคน กฎหมายมีหน้าที่กำหนดขบวนการและวิธีการใช้สิทธินี้แก่ประชาชน กล่าวคือ เมื่อประชาชนถูกละเมิดต่อกฎหมายใดอันเกี่ยวกับเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ก็สามารถทำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอความเป็นธรรมได้

ประเทศลักเซมเบิร์ก

รัฐธรรมนูญแกรนด์ดัชชีแห่งลักเซมเบิร์ก มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิและเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่แก่ประชาชนไว้ แม้จะมีได้บัญญัติไว้เป็นบทมาตราเฉพาะ แต่ก็มีบทบัญญัติที่พอจะแสดงให้เห็นถึงอิสระในการเดินทางเข้าและออกประเทศทั้งของพลเมืองและของชาวต่างชาติที่ว่า การจำกัดเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่เพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ต้องเป็นกรณีและ

ตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ และต้องได้รับค่าชดเชยที่เป็นธรรม (มาตรา 15) และในส่วนของชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายภายในประเทศ โดยได้รับความคุ้มกันทั้งทางร่างกายและทรัพย์สิน ยกเว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดข้อยกเว้นไว้ (มาตรา 111)

ประเทศสหรัฐอเมริกา

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในหมวด 1 ว่าด้วยความคุ้มกันเอกชน และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ของประชาชนที่น่าสนใจ คือการให้บุคคลมีสิทธิเข้ามาและออกไปจากดินแดนของ สาธารณรัฐมีสิทธิเดินทางทั่วดินแดนและเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาโดยไม่จำเป็นต้องแสดงหนังสือสำคัญ หนังสือเดินทาง หนังสือรับรองความประพฤติหรือข้อจำกัดอื่นไม่ได้ ในการใช้สิทธิดังกล่าวนี้จะต้องอยู่ภายใต้อำนาจของตุลาการ ในกรณีที่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา และต้องอยู่ภายใต้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่เกี่ยวกับข้อจำกัดในเรื่องคนเข้าเมือง คนออกไปต่างประเทศ และการสาธารณสุขของประเทศ หรือในเรื่องคนต่างด้าวที่ไม่พึงประสงค์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศนั้น (มาตรา 11) และบทบัญญัติที่แสดงสิทธิในการได้รับความคุ้มกันในการอยู่อาศัยอีกมาตราหนึ่งซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมักพบอยู่ทั่วไปในรัฐธรรมนูญของประเทศ เพราะเป็นการให้หลักประกันแก่ประชาชนที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพในที่อยู่อาศัยนั้นก็หมายความว่าประชาชนซึ่งมีอิสระในการเลือกถิ่นที่อยู่และสิทธิในการอยู่อาศัยก็จะได้รับความคุ้มครองด้วยอีกชั้นหนึ่ง นั่นคือ การได้รับความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในเรื่องการอยู่อาศัยซึ่งจะถูกละเมิดไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจเป็นหนังสือของพนักงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีกฎหมายที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่คนต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศเม็กซิโกในรูปแบบที่แปลกคือ ประเทศเม็กซิโกห้ามมิให้มีทาส ผู้ที่เป็นทาสและได้เดินทางเข้ามาในเขตแดนของประเทศเม็กซิโกจากต่างประเทศ จะได้คืนสิทธิเสรีภาพและมีสิทธิได้รับความคุ้มครองของกฎหมาย เพียงเพราะเหตุที่เข้ามาในประเทศนี้เท่านั้น บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติที่มีความเป็นสิทธิมนุษยชนสูงมาก

มาตรการทุกประเภทของสภาองเกรสต้องเป็นกฎหมายหรือกฤษฎีกาเมื่อประธานสภาทั้งสองและเลขาธิการคนใดคนหนึ่งของแต่ละสภาได้ลงนามแล้ว ให้เสนอร่างกฎหมายหรือร่างกฤษฎีกานั้นต่อฝ่ายบริหาร เมื่อได้ประกาศใช้แล้ว บทบัญญัติที่ให้ประกาศใช้นั้นต้องมีข้อความว่า “สภาองเกรสแห่งสหรัฐอเมริกาทราบกฎหมายมีบทบัญญัตินี้” แล้วก็ตามด้วยบทบัญญัติของกฎหมายหรือกฤษฎีกา สภาองเกรสมีอำนาจต่าง ๆ มากมาย เช่น รับมลรัฐใหม่เข้ามาในสหพันธ์ ตราบกฎหมายใช้ได้ทั่วสาธารณรัฐ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยเรื่องต่าง ๆ อาทิ อุตสาหกรรมภาพยนตร์ การค้า การพนัน และลอตเตอรี่ ฯลฯ เป็นต้น และยังมีอำนาจตรากฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ฐานะตามกฎหมายของคนต่างด้าว การแปลงสัญชาติ การเป็นอาณานิคม การเข้าเมือง การออกไปต่างประเทศและการสาธารณสุข และยังมีอำนาจตรากฎหมายว่าด้วยการคมนาคมอีกด้วย การใช้อำนาจบริหารสูงสุดเป็นอำนาจของบุคคลคนเดียว ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐอเมริกิกิ ประธานาธิบดีมีอำนาจและหน้าที่ในการประกาศใช้กฎหมายและรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายที่สภาองเกรสได้ออกหรือตราขึ้น ทั้งนี้ภายในขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ที่สำคัญเกี่ยวกับการรับรองเสรีภาพในการเดินทางคือการจัดให้มีท่าเรือทุกประเภท จัดตั้งที่ทำการศุลกากรตามชายฝั่งทะเลและชายแดน และกำหนดที่ตั้งด่านศุลกากร และในกรณีที่มีความผิดอาญาประธานาธิบดีก็มีอำนาจให้อภัยโทษแก่ผู้กระทำผิดอาญาที่อยู่ใต้อำนาจศาลสหพันธ์และแก่บุคคลที่กระทำการละเมิดทางแพ่งในเขตแดนของดิस्टริคและของดินแดน ซึ่งจากอำนาจกรณีนี้ทำให้เห็นว่าในกรณีที่มีความผิดไม่ว่าจะทางอาญาหรือทางแพ่งเกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลสหพันธ์หรือในเขตแดนของดิस्टริคและของดินแดน ผู้กระทำผิดยอมถูกลงโทษที่ความผิดได้เกิดขึ้นลงโทษ ไม่จำเป็นต้องส่งไปลงโทษยังประเทศเจ้าของสัญชาติในกรณีที่เป็นคนต่างชาติดำเนินการผิดในอาณาเขตหรือดินแดนของประเทศอเมริกิกิ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นคนชาติหรือคนต่างชาติดำเนินการผิด ได้อำนาจศาลสหพันธ์ในกรณีความผิดอาญาและกรณีทำการละเมิดทางแพ่งในเขตแดนของดิस्टริคและของดินแดนยอมสามารถลงโทษโดยกฎหมาย และภายในประเทศอเมริกิกิ

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว อำนาจของฝ่ายบริหารที่น่าสนใจอีกกรณีหนึ่งก็คือ ฝ่ายบริหารมีสิทธิเนรเทศบุคคลต่างด้าวที่เป็นบุคคลที่ไม่เหมาะสมจะให้อยู่ในดินแดนของรัฐต่อไป ทั้งนี้อำนาจในการเนรเทศดังกล่าวต้องได้รับอนุมัติจากศาลยุติธรรมก่อน กล่าวคือ เมื่อฝ่ายบริหารเห็นว่าคนต่างด้าวนั้น ประพฤติตัวหรือกระทำการอันถือเป็นการเหมาะสมอาจขัดต่อหลักความมั่นคง ปลอดภัยของประเทศ ฝ่ายบริหาร ที่มีอำนาจเนรเทศบุคคลต่างด้าวดังกล่าวไปได้เลย โดยไม่ต้องให้ศาลยุติธรรมให้ความเห็นชอบ หรือให้การอนุมัติเสียก่อน การเนรเทศของฝ่ายบริหารดังกล่าวจะใช้กับคนต่างด้าวที่

ประพจน์ไม่เหมาะสมที่จะอยู่ในดินแดนของรัฐเท่านั้น ไม่น่าจะหมายรวมถึงคนชาติ หรือพลเมืองชาวเม็กซิโกด้วย เพราะถ้ากฎหมายต้องการให้รวมถึงด้วยก็จะต้องมีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะเหมือนเช่นที่บัญญัติในกรณีของคนต่างด้าว

อย่างไรก็ตาม หากเกิดการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ก็เป็นอำนาจตุลาการของสหพันธ์ซึ่งเป็นของศาลฎีกา (Supreme Court of Justice) ศาลเซอกิตและศาลดีสตริก ซึ่งผู้พิพากษาศาลเซอกิตและศาลดีสตริกนี้จะได้รับแต่งตั้งโดยศาลฎีกา โดยที่ศาลสหพันธ์มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(ก) ข้อขัดแย้งที่เกิดจากกฎหมาย หรือการกระทำของราชการที่ขัดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

(ข) ข้อขัดแย้งที่เกิดจากกฎหมาย หรือการกระทำของข้าราชการสหพันธ์ที่จำกัดหรือระทบกระเทือนอธิปไตยของรัฐ

(ค) ข้อขัดแย้งที่เกิดจากกฎหมาย หรือการกระทำของข้าราชการมลรัฐที่กระทบกระเทือนอำนาจของสหพันธ์

(ง) ข้อขัดแย้งในทางแพ่งและทางอาญาที่เป็นผลของการปฏิบัติตามกฎหมายสหพันธ์หรือสนธิสัญญาที่ทำไว้กับต่างประเทศ หากข้อขัดแย้งนั้นกระทบกระเทือนสิทธิส่วนบุคคล ศาลมลรัฐ ศาลดีสตริก และศาลดินแดนตามที่จำเลยจะเป็นผู้เลือกเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณา การอุทธรณ์จะกระทำได้โดยอุทธรณ์ต่อผู้พิพากษาที่อยู่อันดับสูงขึ้นไปกว่าผู้พิพากษาที่ตัดสินคดี

กล่าวได้ว่าประเทศเม็กซิโกเป็นประเทศที่มีความชัดเจนในการให้เสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ โดยไม่อาจถูกจำกัดสิทธิได้เว้นแต่ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น และมีบทบัญญัติที่ค่อนข้างแปลกเพราะดูแล้วยกกับประธานาธิบดีสามารถถูกจำกัดเสรีภาพในการเดินทางได้ในกรณีดังต่อไปนี้ “มาตรา 88 ประธานาธิบดี จะออกจากเขตแดนของประเทศโดยมิได้รับความเห็นชอบของสภาองเกรสไม่ได้” ซึ่งจากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้เกิดความสงสัยว่าเฉพาะตำแหน่งเท่านั้นที่เป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่เมื่อบุคคลนั้นพ้นจากตำแหน่งแล้วเขาก็จะมีเสรีภาพในเรื่องการเดินทางเหมือนเช่น พลเมืองทั่ว ๆ ไปไปเพียงแต่การไปจำกัดเสรีภาพของผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในเรื่องดังกล่าว ผู้เขียนเข้าใจว่าเพื่อความเหมาะสมแก่ความมั่นคงภายในประเทศนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ประเทศเม็กซิโก เป็นประเทศที่มีแนวความคิดสนับสนุนในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนดังที่มีกฎหมายที่ว่า “หากมีบุคคลหลบหนีกฎหมายไปอยู่ในมลรัฐใด มลรัฐนั้นต้องส่งตัวผู้หลบหนีนั้นให้แก่มลรัฐอื่นหรือประเทศอื่นโดยมิชักช้า และในกรณีนี้ การที่ศาลออกหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดนย่อมเป็นเอกสารพอเพียงที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาเป็นเวลาหนึ่งเดือน ในกรณีที่เป็นการส่งตัวจากมลรัฐหนึ่งไปให้อีกมลรัฐหนึ่งและสองเดือน ในกรณีที่เป็นการส่งผู้ร้ายข้ามแดน” ซึ่งแนวความคิดนี้ตรงข้ามกับแนวความคิดของประเทศฝรั่งเศส

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันรุ่งโรจน์มานาน ประชาชนให้ความสนใจในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ ดังจะเห็นได้จากอุดมคติที่ประกาศไว้ในการกบฏที่เกิดขึ้นอย่างชอบธรรม เมื่อวันที่ 19 เมษายน และในกรณีของการเกิดการปฏิวัติเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม โดยมีเจตนาในการก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันแก่ประชาชนในสังคม และมีการรับรองเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ ดังที่มีตรากฎหมายออกมาว่าการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการตั้งและเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาจะกระทำมิได้ เว้นไว้แต่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย (มาตรา 12) สิทธิในเคหสถานของบุคคลจะถูกละเมิดมิได้ เว้นไว้แต่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย แม้บางประเทศจะมีมาตรการห้ามบุคคลที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศที่อยู่นอกประเทศเดินทางเข้าประเทศ แต่การที่จะดูว่าบุคคลใดเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศอย่างไรก็เป็นวิธีการตรวจสอบภายในของแต่ละประเทศ เช่นกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีที่ถือว่าประชาชนทุกคนมีเสรีภาพในร่างกาย การที่จะจับกุมคุมขัง กักกัน คั่น สอบสวน ถูกลงอาญา เกณฑ์แรงงานหรือแม้แต่ประกาศว่าบุคคลใดเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ จะสามารถทำได้ก็แต่โดยมีบทกฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น คำว่า “มีบทกฎหมายบัญญัติไว้” ก็หมายความว่ากฎหมายภายในนั่นเอง ดังนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำใดถือเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศแล้ว ก็ไม่สามารถไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการเดินทางหรือการเลือกถิ่นที่อยู่ของประชาชนพลเมืองได้ และนอกจากนี้ เสรีภาพหรือสิทธิของบุคคลที่มีได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะถือเท่ากับว่าไม่ได้รับความคุ้มครองไม่ได้ (มาตรา 32 (1))

อนึ่ง ตามที่กล่าวมาแล้วว่า การจำกัดเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้เว้นไว้แต่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น หมายความว่า เสรีภาพและสิทธิของบุคคลจะถูกจำกัดโดยกฎหมายก็แต่เฉพาะในกรณีที่จำเป็นเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและสวัสดิภาพสาธารณะ ซึ่งก็เป็น

เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในการจำกัดเสรีภาพของประชาชนเช่นเดียวกับมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติถึงขอบเขตในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

แม้กล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ไม่อาจมีกฎหมายอื่นใดมาขัดแย้งได้ หรือแม้แต่การละเมิดหรือการจำกัดเสรีภาพ และสิทธิของประชาชนไม่อาจกระทำได้ แต่ก็มีบางกรณีที่สิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งที่มีบัญญัติหรือมิได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอาจถูกจำกัดได้ นอกจากที่เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ยังมีกรณีฉุกเฉินซึ่งอำนาจนี้เป็นของประธานาธิบดี ซึ่งเป็นประมุขของรัฐและเป็นหัวหน้าเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารในการประกาศใช้มาตรการฉุกเฉิน ดังที่กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่เกิดภัยอันตรายอย่างร้ายแรงในประเทศ หรือวิกฤตการณ์ทางการเงินหรือเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงหรือเกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือประโยชน์สาธารณะได้รับความกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรง อาจเกิดหรืออาจได้รับความกระทบกระเทือนถึงขนาดที่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินมาตรการอันรีบด่วน เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในประเทศ ประธานาธิบดีมีอำนาจที่จะดำเนินมาตรการฉุกเฉินที่จำเป็นในราชการทั้งหมดของรัฐได้ รวมทั้งกิจการภายในประเทศ กิจการต่างประเทศ การป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจ การเงินและการศาลยุติธรรมได้ (มาตรา 43 (1)) ในกรณีตามข้อ (1) หากเห็นเป็นการสมควร ประธานาธิบดีมีอำนาจดำเนินมาตรการฉุกเฉินซึ่งเป็นการงดใช้ชั่วคราวซึ่งสิทธิของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ได้ และรักษาการให้เป็นไปตามมาตรการฉุกเฉินในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและอำนาจของฝ่ายบริหารและตุลาการได้ (มาตรา 43 (2))

อย่างไรก็ตาม หากมีการกระทำใดที่ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชน ศาลยุติธรรมก็มีอำนาจในการวินิจฉัยโดยเฉพาะหากมีปัญหาว่ากฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลอาจขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญชี้ขาดและศาลต้องตัดสินไปตามนั้น (มาตรา 105 (1)) นอกจากนี้ ศาลสูงยังมีอำนาจหน้าที่ที่จะตัดสินว่า คำสั่งทางราชการระเบียบข้อบังคับและการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องตัดสินเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคดี

ประเทศสเปน

พระราชบัญญัติว่าด้วยประชาชนชาวสเปน ประกาศใช้เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1945 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเฉพาะแห่งรัฐ ฉบับวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 1967 เป็นกฎหมายที่มีสภาพเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวสเปน รวมทั้งคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ดังกล่าว

พระราชบัญญัติว่าด้วยประชาชนชาวสเปน บทที่ 1 ว่าด้วยหน้าที่และสิทธิประชาชนของชาวสเปน หมวด 1 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ ไว้ว่า ประชาชนชาวสเปนมีสิทธิตั้งภูมิลำเนาภายในเขตแดนของชาติ (มาตรา 14) หมายความว่า ประชาชนชาวสเปนทุกคนมีอิสระในการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยภายในประเทศสเปน และยังมีกฎหมายว่า “บุคคลใดจะเข้าไปในเคสสถานหรือค้นเคสสถานโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของไม่ได้ เว้นแต่ได้กระทำไปโดยพนักงานเจ้าหน้าที่และเฉพาะกรณีและในลักษณะที่กำหนดไว้ในกฎหมาย” (มาตรา 15) เป็นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในลักษณะที่เป็นการให้หลักประกันและคุ้มครองการอยู่อาศัยภายในเคสสถานของตนเอง ซึ่งนั่นก็หมายความว่า เมื่อมีกฎหมายให้อิสระแก่ประชาชนในการเลือกที่อยู่อาศัยแล้ว ยังมีกฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคลภายในที่พักอาศัยนั้นด้วย

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม

แม้ประเทศเวียดนามจะประเทศที่มีความไม่สงบภายในประเทศ เช่น การที่นักศึกษาปะทะกับทหาร การเกิดสงครามภายในอันเกิดจากเศรษฐกิจขาดแคลน ความไม่สงบในสังคม หรือแม้แต่การเกิดสงครามกับต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส ทำสงครามรุกรานประเทศเวียดนาม แต่เมื่อวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1946 ชาวเวียดนามทั้งเหนือและใต้ได้ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ ซึ่งสภาแห่งชาติได้รับรองรัฐธรรมนูญฉบับแรก ซึ่งถือเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จครั้งสำคัญของประชาชน ซึ่งจะเห็นได้จากกฎหมายที่บัญญัติให้รัฐสนับสนุนให้ชาวสเปญมีทรัพย์สินที่จำเป็นต่อมนุษย์ นั่นคือ บ้านเรือน ที่ดินที่ได้รับมรดก เครื่องมือในการทำงานและสิ่งจำเป็นแก่ชีวิตจากกฎหมายนี้จะเห็นได้ว่า บ้านเรือน เป็นสิ่งสำคัญที่รัฐต้องจัดให้มีแก่ประชาชนทุกคน และในรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่มูลฐานของประชาชน มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการเดินทางและการตั้งถิ่นฐานหรือการเลือกถิ่นที่อยู่ กล่าวคือ กฎหมายคุ้มครองการ

ละเมิดมิได้ของเคนสถานของประชาชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและประชาชนสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามมีเสรีภาพในการตั้งถิ่นฐานที่อยู่และในการเดินทาง

นอกจากรัฐจะให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนพลเมืองชาวเวียดนาม ซึ่งอยู่ภายในประเทศแล้ว ก็ยังให้ความคุ้มครองแก่สิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวเวียดนามที่อยู่ต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งถือเป็นมาตรการที่ส่งเสริมให้ประชาชนชาวเวียดนามสามารถเดินทางออกนอกประเทศ และไปพักอาศัยอยู่ในต่างประเทศได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะสูญเสียสิทธิหรือผลประโยชน์ที่เป็นของตนหรือที่ตนพึงมีพึงได้จาก การถือสัญชาติของประเทศนั้นเพียงเพราะแค่ตนอยู่นอกประเทศ ดังที่ว่า “รัฐคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของชาวเวียดนามที่อยู่ในต่างประเทศ” (มาตรา 36) สำหรับในเรื่องของการลี้ภัยประเทศเวียดนามก็ยังให้สิทธิลี้ภัยแก่ชาวต่างประเทศที่ต้องโทษฐานเรียกร้องเสรีภาพ ฐานสนับสนุนความพยายามที่ยุติธรรม . . . (มาตรา 37) และถึงแม้ประเทศเวียดนามจะให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนไว้อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีบทบัญญัติที่ไม่ให้บุคคลใช้เสรีภาพประชาธิปไตยที่ขัดต่อผลประโยชน์ของรัฐและของประชาชน ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขในการที่สามารถจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้นั้นเอง

ประเทศสาธารณรัฐอาหรับ

สหสาธารณรัฐอาหรับ เป็นรัฐสังคมประชาธิปไตย ได้มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงจากการปกครองระบบพระมหากษัตริย์มาเป็นประธานาธิบดี ซึ่งถือเป็นประมุขของประเทศ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และจะใช้ได้ก็แต่เฉพาะในกรณีที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐอาหรับ ฉบับวันที่ 29 มีนาคม ค.ศ. 1964 มีบทเฉพาะในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลชนไว้ในภาค 3 มีการบัญญัติถึงเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ไว้ว่า ชาวอียิปต์ทุกคนย่อมไม่อาจถูกเนรเทศออกนอกประเทศหรือไม่อาจถูกกีดกันการเดินทางกลับเข้าประเทศได้ (มาตรา 30) นอกจากนี้ ชาวอียิปต์ทุกคนไม่อาจถูกห้ามปรามในการเลือกถิ่นที่อยู่ ณ ที่ใด ๆ และชาวอียิปต์ทุกคนก็ไม่อาจถูกบังคับให้อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ เว้นแต่จะกระทำในกรณีที่มีตัวบทกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนซึ่งประเทศสาธารณรัฐอาหรับมีมาตรการทางกฎหมายที่ไม่สนับสนุนในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส กล่าว

คือ ประเทศนี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวว่า “การส่งคืนตัวผู้ลี้ภัยทางการเมืองให้แก่ประเทศใด ๆ จะกระทำมิได้” จากบทบัญญัตินี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีชาวต่างชาติลี้ภัย (ทางการเมือง) เข้ามาภายในประเทศแล้ว ผู้ลี้ภัยนั้นจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศนี้ทันทีโดยที่ยังไม่ต้องมีการแปลงสัญชาติแต่อย่างใด ซึ่งนับว่าเป็นประเทศที่เปิดกว้างและให้สิทธิและเสรีภาพแก่ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาภายในประเทศและพักอาศัย (ลี้ภัยทางการเมือง) อย่างมากหรืออาจถือว่าได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับพลเมืองของประเทศเลยก็ว่าได้ จะน้อยกว่าก็คงจะเป็นเรื่องของสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวประธานาธิบดีหรืออาจมอบอำนาจให้ผู้ใดผู้หนึ่งมีหน้าที่ออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของรัฐและกฎเกณฑ์เหล่านี้ย่อมมีผลบังคับเป็นกฎหมาย

ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดา เดิมเคยเป็นอาณานิคมของสหราชอาณาจักร ต่อมาต้องการแยกตัวออกมาจากสหราชอาณาจักร จึงได้จัดทำรัฐธรรมนูญขึ้น รัฐธรรมนูญของแคนาดาเป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรที่เน้นความสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และประกอบด้วยเอกสารมากมายหลายฉบับ

พระราชบัญญัติแคนาดาเป็นกฎหมายที่ประกาศใช้รัฐบัญญัติรัฐธรรมนูญแคนาดาซึ่งเป็นกฎหมายหลักของรัฐธรรมนูญแคนาดาปัจจุบัน นอกเหนือจากรัฐบัญญัติรัฐธรรมนูญแคนาดา ค.ศ. 1982 แล้ว กฎหมายบัญญัติที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งของรัฐธรรมนูญแคนาดา คือ รัฐบัญญัติรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นกฎหมายที่รวบรวมตัวพระราชบัญญัติอเมริกาเหนือแห่งบริติช (British North America Act) ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็นรัฐบัญญัติรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1975 โดยเหตุที่แคนาดานั้นได้ก่อตั้งขึ้นบนหลักเกณฑ์ที่รับรองสมบูรณ์ภาพแห่งพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าและหลักนิติธรรม จึงทำให้รัฐบัญญัติรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1982 มีบทบัญญัติกฏบัตรแคนาดาว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งประเทศแคนาดาได้มีการบัญญัติเรื่องสิทธิในการเคลื่อนย้ายไว้โดยเฉพาะแยกออกจากเสรีภาพมูลฐาน ดังที่บัญญัติไว้ว่า

สิทธิในการเคลื่อนย้าย

มาตรา 6 (1) พลเมืองแคนาดาทุกคนมีสิทธิเข้าอาศัยอยู่และ
ไปจากแคนาดา

(2) พลเมืองแคนาดาทุกคนและบุคคลทุกคนที่มีสถานะ

เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในแคนาดาจะมีสิทธิ

(a) ที่จะย้ายและตั้งถิ่นที่อยู่ในแคว้นใด ๆ (ความ
ในภาษาฝรั่งเศสอ่านได้ความว่าย้ายไปทั่วประเทศ "de se déplacer
dans tout le pays")

(b) ที่จะบุกเบิกให้ได้มาซึ่งการครองชีพของตนใน
แคว้นใด ๆ

(3) สิทธิต่าง ๆ ที่กล่าวในอนุมาตรา (2) นี้ อยู่ได้บังคับ

(a) กฎหมายหรือวิธีการปฏิบัติใด ๆ เป็นการทั่วไปที่มี
ผลใช้อยู่ในแคว้นหนึ่งที่ใช้ นอกเหนือจากที่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล
โดยอาศัยพื้นฐานจากแคว้นแห่งที่อยู่ปัจจุบันหรือที่อยู่ก่อนหน้า

(b) กฎหมายใดที่บัญญัติให้มีข้อกำหนดที่สมควร
เกี่ยวกับการตั้งถิ่นที่อยู่ในฐานเป็นข้อคุณสมบัติในการรับซึ่งบริการ
สังคมที่จัดให้โดยสาธารณะ

(4) อนุมาตรา (2) และ (3) ไม่ห้ามการที่จะมีกฎหมาย
โครงการหรือกิจกรรมใด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงสถานะของ
เอกชนในแคว้นหนึ่ง ๆ ผู้ซึ่งเสียเปรียบในทางเศรษฐกิจ หรือสังคม
ถ้าอัตราการจ้างงานในแคว้นนั้นต่ำกว่าอัตราการจ้างงานในแคนาดา

จากที่กล่าวถึงรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าแต่ละประเทศไม่ว่า
จะมีรูปแบบการเมืองการปกครองแบบใด ต่างก็ให้ความสำคัญในเรื่องของการรับรองสิทธิและเสรีภาพ
ในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น บางประเทศอาจรับรองเสรีภาพ
ดังกล่าวให้กับพลเมืองของตนเท่านั้น ดังเช่นประเทศจีนที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า "พลเมืองจีนมีเสรี
ภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ได้อย่างอิสระ" และรัฐธรรมนูญของอิรักที่ให้เสรีภาพแก่ชาวอิรักในการตั้งถิ่น
ฐานบ้านเรือนที่ใดก็ได้ และจะกำหนดให้ประชาชนตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในที่ใดที่หนึ่งไม่ได้ เว้นแต่
กฎหมายจะกำหนดให้กระทำการซึ่งเป็นการรับรองเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ โดยให้เป็นอิสระจะมา
กำหนดหรือบังคับให้ตั้งถิ่นฐานไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายให้กระทำการเช่นนั้นได้ นอกจากนี้ยังมีรัฐธรรมนูญ
ของประเทศเนปาล รัฐธรรมนูญของประเทศคูเวต รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐอาหรับ และรัฐ
ธรรมนูญของแคนาดา ต่างก็ได้รับรองเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ไว้เฉพาะแต่พล
เมืองของตนเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศที่ว่า "พลเมืองจีน..." "

ชาวอิรัก..." "บุคคลชาวเนปาล..." "ประชาชนชาวตุรกี..." "พลเมืองชาวคูเวต..." "ชาวอียิปต์..." และ "พลเมืองแคนาดา..." ซึ่งการรับรองเสรีภาพดังกล่าวแก่ประชาชนที่มีสัญชาติของประเทศนั้น ในเรื่องนี้ คล้ายกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้แต่ เฉพาะชนชาวไทยเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากชื่อหมวดที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย เนื่องจากเป็นเจตนารมณ์ในการร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องการระบุให้ชัดเจนลงไป เพราะการใช้คำว่า "ประชาชน" หรือ "บุคคล" อาจตีความรวมถึงคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับ ปัจจุบันจึงกำหนดแน่นอนลงไปว่ารัฐธรรมนูญรับรองเฉพาะชนชาวไทยเท่านั้น ส่วนคนต่างด้าวจะได้ สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดบ้างนั้นต้องมีกฎหมายระบุไว้เป็นการเฉพาะเรื่อง แต่ทั้งนี้สิทธิและเสรีภาพ บางเรื่องเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการรับรองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังนั้น คนต่างชาติอาจได้รับการรับรองตามหลักการดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การรับรองเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่บางประเทศอาจรับ รองไว้แบบกว้าง ๆ กล่าวคือ อาจให้เสรีภาพดังกล่าวแก่คนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศซึ่งในการ บัญญัติรับรองไว้นั้นจะไม่ระบุเฉพาะเจาะจงว่าหมายถึงพลเมืองของตนเท่านั้น แต่จะใช้คำที่มีความ หมายกว้างเช่น คำว่า "บุคคล" หรือ "ประชาชน" หรืออาจเป็นการบัญญัติไว้ชัดเจนลงไป เช่น รัฐ ธรรมนูญของประเทศอิหร่าน ที่บัญญัติไว้ว่า "บุคคลที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในประเทศอิหร่านมีสิทธิ เท่าเทียมกันในกฎหมาย" หรือแม้แต่วิธีการรับรองของประเทศเม็กซิโก ที่บัญญัติให้บุคคลมีสิทธิเข้ามา และออกไปจากดินแดนของสาธารณรัฐมีสิทธิเดินทางทั่วดินแดนและเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาโดยไม่จำ เป็นต้องแสดงหนังสือสำคัญ หนังสือเดินทาง หรือหนังสือรับรองความประพฤติ

อนึ่ง แม้รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศจะบัญญัติรับรองในเรื่องของเสรีภาพในการเดินทาง และการเลือกถิ่นที่อยู่ โดยอาจบัญญัติไว้มากน้อยแตกต่างกันอย่างไรก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่รัฐธรรมนูญ ของแต่ละประเทศบัญญัติไว้เหมือนกันคือ มีการบัญญัติเงื่อนไขเพื่อสงวนสิทธิให้รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ จำกัดเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งเงื่อนไขในการจำกัดเสรีภาพนั้นแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้อาจขึ้น อยู่กับสภาพสังคม เศรษฐกิจ หรือแม้แต่ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแต่ละประเทศ ซึ่งเงื่อนไขที่ พบเกือบจะทุกประเทศคือเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและสวัสดิภาพ สาธารณะ ซึ่งคล้ายกับมาตรา 36 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติว่าการ จำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชนแต่ที่รัฐธรรมนูญไทยบัญญัติ

เงื่อนไขแตกต่างจากเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญประเทศอื่น ๆ คือ การจำกัดเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร สามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวนี้ไม่ปรากฏในรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสังเกตพบว่าถ้าเป็นกรณีฉุกเฉินแล้วสามารถจำกัดเสรีภาพได้ แต่ทั้งนี้ต้องภายในระยะเวลาที่เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ถ้าสถานการณ์ฉุกเฉินได้ผ่านพ้นไปแล้วก็ไม่สามารถไปจำกัดเสรีภาพของประชาชนได้

นอกจากนี้ ในเรื่องของกรให้เสรีภาพในการเดินทางเข้าออกประเทศแก่คนต่างชาตินี้จะต้องขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในประเทศ กล่าวคือ แม้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะให้เสรีภาพในการเดินทางแก่ประชาชนทุกคน แต่ทั้งนี้ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ เช่น กรณีของประเทศไทยก็มีพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กำหนดระเบียบ เงื่อนไข คุณสมบัติ และวิธีการต่าง ๆ แก่คนต่างชาตินี้ที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร รวมทั้งการเข้ามาแล้ว และเดินทางภายในราชอาณาจักร รวมทั้งเรื่องการจัดถิ่นฐานชั่วคราวหรือถาวรภายในราชอาณาจักรด้วย

โดยเหตุที่รัฐธรรมนูญบางประเทศอาจมิได้มีการรับรองเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ แต่ก็มีได้หมายความว่าเสรีภาพนั้นจะถูกละเลยหรือจำกัดเสียเลยทีเดียว หากแต่อาจมีการรับรองเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่แทรกไว้ตามมาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญเองหรือแทรกอยู่ตามกฎหมายทั่วไป เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา หรือสนธิสัญญารวมกันระหว่างประเทศ เช่น รัฐธรรมนูญของประเทศจีน แม้จะไม่ได้บัญญัติชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการให้เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ แต่เมื่อพิจารณาจากนโยบายต่างประเทศแล้วจะพบว่าประเทศจีนมุ่งที่จะสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่น ซึ่งรัฐบาลจีนได้สนับสนุนการพัฒนา การคมนาคม ในดินแดนภายในประเทศ รวมทั้งยังมีมาตรการให้ความคุ้มครองชาวจีนที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ หรือแม้แต่รับรองสิทธิและเสรีภาพของคนต่างด้าว เช่น รัฐธรรมนูญของแกรนด์ดุซซีแห่งลักเซมเบิร์กที่กล่าวว่า ชาวต่างประเทศที่อยู่ในดินแดนของแกรนด์ดุซซีได้รับความคุ้มครองกันทั้งทางร่างกายและทรัพย์สิน เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดข้อยกเว้นไว้

นอกจากนี้ ในเรื่องของการเนรเทศนั้น รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ จะกำหนดห้ามมิให้เนรเทศคนสัญชาติตนออกนอกประเทศ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวคล้ายกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ห้ามเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร

ประวัติผู้เขียน

นางสาว ภวิกา ไชยดวง เกิดเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พุทธศักราช 2517 สำเร็จการศึกษาระดับนิติศาสตรบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2538 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2540.